

ISTORIE

MATERIAL ELABORAT CORESPUNZÂND
CERINTELOR DE BACALAUREAT 2016

FOLOSIREA FIȚUICILOR
ESTE O FRAUDĂ.
NU RECOMANDĂM
UTILIZAREA LOR ÎN TIMPUL
EXAMENELOR!

Cuprins

Sinteze teoretice

Romanitatea românilor în viziunea istoricilor	1-4
Romanizare	1
Fazele romanizării	2
Romanitatea în viziunea istoricilor.....	3-4
Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc	4-7
Formarea statelor.....	5-6
Instituții statale în spațiul românesc	6-7
Secolul XX între democrație și totalitarism.	
Ideologii și practici politice	8-10
Totalitarismul și democrația în România.....	9-10
Curente ideologice.....	10
Constituțiile din România.....	11-16
Evoluția Constituțională a României.....	11
Constituția din 1866	12
Constituția din 1923	12-13
Constituția din 1938	13-14
Constituțiile comuniste.....	14
Constituția din 1948	14
Constituția din 1952	14-15
Constituția din 1965	15
Constituția din 1991	15-16
Statul român modern: de la proiect politic	
la realizarea României Mari (sec. XVIII-XX).....	16-23
Proiecte politice și încercări de modernizare	
a statelor românești, în perioada sec. al XVIII-lea	
și începutul sec. XIX.....	16-22
Formarea partidelor politice	22
Proiectul Modernizării Instituțiilor Statului.....	22-23
România postbelică. Stalinism. Național –	
Comunism și disidență anticomunistă	23-29
Preluarea puterii de Partidul Comunist.....	23-24
Menținerea puterii de către mecanismele PCR.....	24-25

Stalinismul – regimul lui Gheorghe Gheorghidiu Dej	25–26
Național comunismul – regimul lui Nicolae Ceaușescu	26–27
Impactul regimului comunist.....	27–28
Disidența comunistă	28
Revenirea la democrație	29
Spațiul românesc, între diplomatic și conflict, în Evul Mediu.....	29–32
Unirea Țărilor Române.....	32
De ce otomanii nu au cucerit Țările Române	32
România și concertul european: de la criza orientală la marile alianțe ale sec. al XX-lea	33–37
Secolul al XVIII-lea	33
Secolul al XIX-lea.....	33–35
Sfârșitul secolului XIX – începutul secolului XX	35
Primul Război Mondial	35–36
Perioada interbelică.....	36
Al Doilea Război Mondial	36–37
România în perioada Războiului Rece.....	37–39
Politica externă a României în perioada Războiului Rece	38–39

Modele de subiecte

Romanitatea românilor în viziunea istoricilor	40–41
Evoluția Principatelor Române, respectiv a României în secolele XVIII-lea – al XX-lea.....	41–43
Sistemul constituțional în România	44–45
Constituțiile românești.....	46–48
Constituțiile româniei în epoca modernă și contemporană.....	48–50
Proiectele politice românești din secolele XVIII-XIX și înfăptuirea lor.....	50–53
Proiecte politice din epoca modernă.....	53–54
Statul român modern	54–56
Evoluția statului român modern	57–58
Evoluția statului român modern	59–60
Realizarea României Mari.....	61–62
România postbelică	63–64

România în perioada postbelică.....	64–66
Evoluția României în perioada postbelică	66–67
Stalinism și național-comunism în România	68–69
Disidența anticomunistă în România.....	69–70
Național-comunism și disidență anticomunistă în România postbelică	71–73
România de la stalinism la național-comunism	73–74
Modelul stalinist în România.....	74–76
Regimul comunist în România	76–78
România în perioada stalinistă.....	78–79
Implicarea României în relațiile internaționale, de la criza orientală la marile alianțe ale secolului al XX-lea	80–82
România și marile puteri de la criza orientală la marile alianțe a sec. XX.....	82–83
România în relațiile internaționale ale secolului al XX-lea.....	83–85
România în relațiile internaționale.....	85–87
România în perioada Războiului Rece 1.....	87–88
România în perioada Războiului Rece 2.....	89–91

Sinteze teoretice

Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

Romanizare

Romanizarea este un proces istoric complex și presupune ideea descendenței, a originii romane a românilor, ideea stăruinței elementului dacic, romanic, unitatea de neam, unitatea limbii și latinitatea limbii, esența romană a unor obiceiuri și tradiții, și conștiința românilor despre originea romanică. Romanizarea a fost cea care a înlăturat diferențele între localnici și romani pe planul culturii materiale, vieții politice și religioase respectiv a impus limba latină ca limbă de comunicare. Astfel, în urma romanizării s-au înregistrat mutații etnice, lingvistice și spirituale.

Etnogeneza constă din formarea poporului român și cea a limbii române. Poporul român se trage din daci și romani – coloniști și veterani de război care au hotărât să nu se mai întoarcă în țara mamă ci să rămână pe teritoriile actualei Românie. Migratorii care au trecut peste teritoriile țării au avut deasemenea influență atât în formarea poporului cât și a limbii. Conceptul de romanizare include două laturi fundamentale:

- Romanizare prin colonizare – care presupune colonizare teritoriului Daciei cu o populație romanizată, latinofonă, venită din toate părțile Imperiului roman (conform Eutropius)
- Schimbarea mentalității și chiar a ființei etnice – adică asimilarea băștinașilor geto-daci în felul de viață a romanilor provinciali, li adoptarea limbii latine, preluarea obiceiurilor și a civilizației romane

Romanizarea, procesul de asimilare de către autohtoni a elementelor de civilizație și de cultură romane, a cunoscut 3 etape.

Fazele romanizării

Prima etapă este una preliminară, între secolele II î. Hr. – 106, precedă cucerirea romană - de la primele contacte cu lumea romană, până la cucerirea romană. Teritoriile geto-dacice au intrat sub stăpânire romană treptat, înaintând dinspre Sud spre Nord, prin pătrunderea unor aspecte materiale, pe căi neoficiale și pașnice, relații de colaborare economică.

În perioada 87-106 d. Hr., statul dac a fost condus de Decebal care a avut conflicte cu romanii. În 89 Dacia a devenit regat clientelar al regatului însă în urma războaielor din 101-102 și 105-106, Dacia a fost cucerită și transformată în provincie romană.

A doua etapă este romanizarea propriu-zisă, cea organizată, masivă și ireversibilă în urma cuceririi Dobrogei (46 d.Hr.) respectiv a Daciei (106). În această perioadă elementele romane s-au generalizat la scara întregii societăți. Perioada cuprinde anii 106-271/275. Printre factorii romanizatori, care au contribuit la romanizarea organizată, masivă și ireversibilă se enumeră administrația romană, armata, veteranii, coloniștii, viața economică, urbanizarea, dreptul roman și viața culturală, religioasă. Acest proces a fost unul ireversibil, s-au format daco-romanii.

Ultima etapă este cea a romanizării postaureliane, de după retragerea trupelor și a stăpânirii romane. Deși romanii s-au retras, legăturile economice, politice și militare cu Imperiul Roman s-au menținut. Prin munca misionarilor s-a răspândit și creștinismul. A avut loc a uniformizare a romanizării la scara întregii arii de locuire a daco-romanilor.

Limba română s-a format odată cu poporul român și face parte din limbile neolatine. Substratul este unul daco-moesic care cuprinde cam 150-200 de cuvinte păstrate în vocabular; stratul este cel latin, care înseamnă cam 80% din vocabularul și structura gramaticală. Grauirile sunt moldovenești, oltenești, maramureșene, etc.

Modele de subiecte

Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

- Precizarea secolului în care a fost abordată ideea.
- Prezentarea unei cauze a implicării istoricilor.
- Menționarea a două idei.
- Menționarea a doi istorici.
- Formularea unui punct de vedere.

Românii consideră că elementul fundamental al identității poporului român este romanitatea. La fel ca celelalte popoare romanice din Europa, cum ar fi francezii, italienii sau spaniolii, și românii vorbesc o limbă care se bazează pe limba latină. Cursul de romanizare este considerat a se fi desfășurat între secolele I-III d. Hr., când Imperiul Roman a intrat la nord de Dunăre.

Românii apar sub denumirea de vlahi, în secolele VIII-IX, în germană acesta fiind un etnonim pentru cuvântul romanici. În acest secol se termină și etnogeneza românilor, odată cu perioada migrațiilor. Putem să spunem că, românii, ca popor, apar în urma unei duble sinteze, cea a geto-dacilor și a romanilor, respectiv cea a daco-romanilor și a migratorilor.

Partea majoră a vocabularului român, 60%, își are originea din limba latină vorbită în Imperiul Roman, se adaugă un substrat de 10% care provine din limba geto-dacă și cei 20% rămași sunt de origine slavă.

În Evul Mediu, secolul XV, problema romanității românilor este abordată de Nicolaus Olahus și cronicarii moldoveni – Grigore Ureche și Miron Costin, cu două secole în urmă. Pe teritoriul Transilvaniei se încearcă un alt fel de abordare, cea care neagă continuitatea românilor la nord de Dunăre și romanitatea românilor, în favoarea Imperiului Austro-Ungar. Această teorie a fost sintetizată de istoricul Robert Roesler, în

secolul al XIX-lea, fiind numită teoria imigraționistă, fiind în concordanță cu interesele austro-ungare.

Această teorie a istoricului austriac a fost combătută și de istorici străini ca E. Gibbon sau Th. Momsen și istorici români ca A.D.Xenopol, el însă aduce și dovezi arheologice, toponomia, hidronomia, termenii creștini de origine latină, etc. Lucrările după 1989 subliniază romanitatea limbii române care scoate în evidență romanitatea românilor.

Ideea romanității are și acum un rol foarte important în scrierile istorice. Înainte de anii 1989 însă, nu a fost tratat ca un lucru cert, mai ales începând cu secolul al XVIII-lea, când Ardealul era sub conducere maghiară. În această perioadă Școala Ardeleană a fost cea care susținea drepturile naționale ale românilor ardeleni, prin reprezentări ca Inocențiu Micu-Klein, Gh. Șincai sau Petru Maior. Secolul al XIX-lea este cel în care s-a consolidat conștiința românilor, iar opere care ajutau la înțelegerea fenomenului au apărut după anii 1918. Pe perioada comunistă, datorată sovietizării culturii și a naționalismului agresiv, problema romanității a cunoscut denaturări și exagerări, însă după 1989 acesta s-a echilibrat, romanitatea românilor fiind acceptată ca lucru cert, care nu mai necesită alte demonstrații.

Evoluția Principatelor Române, respectiv a României în secolele XVIII-lea – al XX-lea

- Menționarea a 2 fapte istorice desfășurate în spațiul românesc (XVIII-XIX).
- Prezentarea unui fapt istoric desfășurat în spațiul românesc (XIX).
- Precizarea unui fapt istoric prin care se constituie România Mare.
- Formularea unui punct de vedere propriu.

Instaurarea domniilor fanariote, după 1711, provocase un considerabil impact asupra societății românești, marcat printr-o intrare mai profundă a Principatelor în lumea Orientului, după ce dobândiseră sentimentul europenității lor, prin scrierile lui

Dimitrie Cantemir și stolnicul Constantin Cantacuzino. În practica politică internă, se remarcă în timpul domniilor fanariote, tendința de a supune controlul boierimii problemele financiare, ceea ce semnifică un atribut al Stărilor. Practica consultării Stărilor prin instituțiile reprezentative s-a manifestat mai cu seamă în vremea Mavrocordaților, când adunările de Stări erau chemate să legitimeze politica de reforme. Constantin Mavrocordat a domnit alternativ în Moldova și Țara Românească, a început având aprobarea Porții, aplicarea programului de reorganizare a instituțiilor fiscale, administrative și juridiciare în spiritul de raționalizare a statului.

Programul politic, prin revendicările lui naționale, a reușit, în fața revoluției lui Tudor Vladimirescu, să solidarizeze întregul corp social al națiunii. Programul mișcării lui Vladimirescu, era în aparență îndreptat împotriva fanarioților, nu a Porții. În realitate alungarea grecilor era doar primul pas pe calea cuceririi independenței. Boierii au continuat acțiunile și după înfrângerea mișcării lui Vladimirescu, obținând pentru țară câștiguri prețioase. În 1821-22 ai au redactat nu mai puțin de 75 memorii și proiecte de reformă, pe care le-au înaintat rușilor, turcilor și austriecilor, cerând recunoașterea drepturilor naționale și, în primul rând, reacordare dreptului de a avea domni pământenii. Drept consecință a acestor acțiuni, Poarta a acceptat înlocuirea fanarioților, numindu-i pe Grigore Ghica și Sandu Sturdya, ca domni ai Țării Românești și a Moldovei. Revenirea la domniile pământene a însemnat și începutul unei mișcări de regenerare națională.

După crearea statului român modern, era necesară obținerea independenței acestuia, fie pe cale diplomatică, fie pe cale militară. S-a semnat Convenția româno-rusă, care prevedea trecerea armatei ruse prin România, spre Balcani. Rusia se obliga să respecte drepturile politice și integritatea teritorială a României. La scurt timp după semnarea Convenției româno-ruse, a început războiul dintre Rusia și Turcia, fără cooperarea militară a României. La 9 mai 1877, Parlamentul a proclamat

independența României. În 1878 însă deja s-a semnat tratatul de pace între Turcia și Rusia. Creșterea puterii Rusiei a adus nemulțumiri marilor puteri, astfel ei au organizat congresul de la Berlin în anul 1878, pentru a discuta asupra unui nou tratat de pace. Delegații români au fost I. C. Brăteanu, ministru al României și Mihail Kogălniceanu, ministru de externe. Aceștia nu au fost primiți la tratative, ei nu au avut ocazia decât a-și prezenta punctele de vedere. În urma tratatului, România era nevoită să cedeze trei județe din sudul Basarabiei, a fost considerată țară independentă și a primit Dobrogea. Obținerea independenței a fost un moment foarte important deoarece a crescut prestigiul României, care a creat condiții favorabile pentru aceasta. În aceste condiții dezvoltarea economică a devenit mai ușoară, iar în 1881 România a fost proclamată regat.

Primul Război Mondial a adus victorie Antantei. Odată ce România a făcut parte din Antanta, victoria i-a favorizat formării statului național unitar român. S-a hotărât unirea Basarabiei și Bucovieni cu România. Adunarea de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918 a proclamat și unirea cu Țara Ungurească, a Transilvaniei și astfel s-a creat România Mare, prin hotărârile adunărilor democratice de la Chișinău, Cernuți și Alba Iulia.

În secolul al XVIII-lea, marcat de domnitorii fanarioți, statul modern se afla încă în faza proiectelor politice susținute de boierei din partida națională. Formarea adevărată a proiectului politic al statului a fost formulat pe timpul revoluției din 1848-1849. Reformele au fost începute de Al. I. Cuza, după formarea statului național român modern. După obținerea independenței, statul român a primit atributul suveranității naționale și posibilitatea de a deveni regat. Unirea a fost cea care a dus la adoptarea democrației ca formă de regim politic, după realizarea statului național unitar român.

Sistemul constituțional **în România**

- Precizarea anilor adoptării a două dintre constituțiile României și prezentarea unui fapt istoric care a determinat elaborarea uneia dintre acestea.
- Menționarea a două principii prevăzute în constituții.
- Menționarea a două deosebiri dintre constituții.
- Formularea unui punct de vedere propriu.

Sistemul politic constituțional românesc își are originile în câteva legiuri cu rol de constituție în adoptarea cărora factorul extern a jucat un rol important. Acești factori s-au materializat prin Regulamentele Organice, impuse de Rusia în anii 1831-32 și Convenția de la Paris impusă de cele șapte puteri garante în 1858.

Prima constituție internă românească a fost adoptată la 1 iulie 1866, după aducerea pe tronul țării a principelui Carol de Hohenzollern Sigmaringen. Elaborată după modelul constituției belgiene, considerată cea mai liberală la vremea respectivă, legea fundamentală din 1866 impunea, în mod oficial, numele de România și ignora atât dependența față de imperiul Otoman, cât și garanția colectivă a marilor puteri. Ca formă de guvernare, Constituția prevedea monarhia ereditară, pe linie bărbătească, în familia lui Carol I.

Potrivit principiului separației puterilor în stat, puterea executivă revenea domnitorului și guvernului, puterea legislativă era împărțită între domn, care avea drept de veto și parlamentul bicameral, iar puterea judecătorească revenea instanțelor de judecată în frunte cu Înalta Curte de Justiție și Casație.

Principiul suveranității poporului și cel al reprezentativității erau exprimate în art. 31 care afirmă că: toate puterile statului emană de la națiune, care o poate exercita numai prin delegație. Alte articole consfințeau libertatea conștiinței,

libertatea exprimării, dreptul de întrunire și asociere, secretul corespondenței, etc.

Fiind întemeiată pe principiile liberalismului, Constituția din 1866, la fel ca modelul său belgian, se situa printre cele mai liberale legi fundamentale ale epocii, asigurând cadrul necesar pentru funcționarea instituțiilor moderne pentru mai bine de 50 de ani deoarece, cu unele modificări făcute ulterior, a rămas în vigoare până în 1923.

Desăvârșirea unității naționale a statului român, la sfârșitul Primului Război Mondial, a creat un nou cadru teritorial, demografic, socio-economic, confesional, care impunea adaptarea unei noi legi fundamentale. Această necesitate a fost soluționată prin adoptarea Constituției din 28 martie 1923. la fel ca surata sa din 1866, noua lege fundamentală se întemeia pe principiile esențiale ale ideologiei liberale, separarea puterilor în stat, guvernamea reprezentativă, suveranitatea națiunii, respectarea drepturilor și a libertăților cetățenești. Între cele două constituții există însă și deosebiri ilustrate, printre altele, de înlocuirea votului cențitar cu votul universal și de suprimarea dreptului de veto al monarhului.

Constituția din 1866 și 1923, împreună cu celelalte cinci, adoptate mai târziu, au asigurat organizarea sistemului politico-instituțional al României timp de peste 140 de ani. Continuitatea constatată în cazul primelor două a fost înțrerruptă prin aprobarea Constituției din 1938, cu scopul de a asigura regelui Carol al II-lea rolul principal în viața politică a României. Constituțiile aprobate în 1848, 1952, 1965 au avut menirea de a legitima regimul totalitar în cadrul căruia partidul stat deținea întreaga putere. Tradiția constituționalismului veritabil a fost reluată după înlăturarea regimului comunist, prin adoptarea Constituției din 1991, modificată și completată în 2003.